

1.09 Objavljeni strokovni prispevek na konferenci
1.09 Published Professional Conference Contribution

Jelka Melik*

VELJAVNI ARHIVSKI ZAKON, NJEGOVA SPREMEMBA IN DOPOLNITEV

Izvleček:

Veljavni arhivski "Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih" stopa že v "drugo petletko". V svojem mladem življenju je doživel sicer le malo sprememb, a vseeno kar veliko pretresov. Najbrž ni veliko arhivskih zakonov v Evropi, ki se lahko pohvalijo s tako medijsko pozornostjo, z obravnavo na Ustavnem sodišču in referendumom, kot prav slovenski. Vsi ti dogodki so med drugim sprožili tudi kup strokovnih vprašanj in razkrili veliko praznin in nejasnih ter pomanjkljivih določb tako glede dokumentarnega kot arhivskega gradiva. Teh vsekakor nujnih sprememb se mora lotiti stroka dovolj zgodaj in premišljeno, saj postajajo arhivi in arhivsko gradivo vse pomembnejša prvina pravne države.

Ključne besede:

arhivi, arhivisti, zakon, arhivski zakon, arhivski referendum, kazenski zakon

Abstract:

The Current Slovenian Archival Legislation and its Amendment

The Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act, the archival act currently in force in Slovenia, is heading into the second half of its first decade. In its short existence it has not experienced many changes or amendments, but it has been through quite a bit of turmoil. These events also raised a lot of other technical issues regarding the Act and revealed many gaps, ambiguities and inconsistencies of the provisions regarding the protection of documentary and archival material. Among these are certainly the inconsistent definition and usage of the term documentary and archival material and the inadequate and vague provisions regarding the use of archival material and access to archives.

Key words:

archives, archivists, legislation, archival law, archival referendum, penal law

Veljavni arhivski zakon "Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih"¹ stopa že v "drugo petletko". V svojem mladem življenju je doživel sicer le malo sprememb, a vseeno kar veliko pretresov. Najbrž ni veliko arhivskih zakonov v Evropi, ki se lahko pohvalijo s tako medijsko pozornostjo, z obravnavo na Ustavnem sodišču in referendumom², kot prav slovenski. Vsi ti dogodki so med drugim sprožili

* Dr. Jelka Melik, višji svetovalec I v Arhivu Republike Slovenije, docent za arhivistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, Arhiv Republike Slovenije, Zvezdarska 1, 1000 Ljubljana, Slovenija.

¹ Uradni list Republike Slovenije, št. 30/2006.

² Februarja je državni zbor po hitrem postopku sprejel novelo arhivskega zakona, s katero je na novo omejil dostop do gradiva obveščevalno-varnostne službe. Skupina poslancev Državnega zbora je nato februarja vložila zahtevo za razpis naknadnega zakonodajnega referenduma o tem zakonu, nakar je Državni zbor sprejel sklep, naj Ustavno sodišče odloči o dopustnosti referenduma. Ustavno sodišče je nato z odločbo U-II-2/11 odločilo, da z

tudi kup strokovnih vprašanj in razkrili veliko praznin in nejasnih ter pomanjkljivih določb tako glede dokumentarnega kot arhivskega gradiva.

Že lani sva prav tu v Radencih z Matejo Jeraj v prispevku z naslovom **Arhivistika med teorijo, zakonskimi določili in njihovo izvedbo** navedli nekaj pomanjkljivosti veljavnega zakona, ki kličejo po izpopolnitvi oziroma dopolnitvi, ter utemeljili, da je potrebna:

- boljša zaščita klasičnega dokumentarnega gradiva,
- boljše sodelovanje znotraj arhivske službe,
- dopolnitev določb o hrambi elektronskega gradiva ter
- veliko večji vpliv arhivske stroke pri odločanju o važnih vprašanjih s področja delovanja arhivske službe.³

Tu želim nadaljevati in se osredotočiti predvsem na tiste pomanjkljivosti, ki jih je razgalilo lanskoletno dogajanje v zvezi z "arhivskim referendumom".

Med le-te spadajo prav gotovo predvsem nedosledna opredelitev in raba pojma dokumentarno oziroma arhivsko gradivo ter pomanjkljive in nenatančne določbe glede uporabe arhivskega gradiva. Teh vsekakor nujnih sprememb se mora lotiti stroka dovolj zgodaj in premišljeno, saj postajajo arhivi in arhivsko gradivo ne le v Sloveniji, temveč tudi drugod vse pomembnejša prvina pravne države.

Najprej se moramo vprašati, kakšna je opredelitev pojma arhivskega gradiva in ali je ta jasna najprej arhivistom, nato pravnikom in končno še vsem drugim državljanom. Ne bomo navajali vseh avtorjev, ki so razpravljali o tej temi, temveč se bomo ustavili le ob temeljnih delih. V prvi slovenski Arhivistiki, ki sta jo napisala pravnik profesor dr. Sergij Vilfan in zgodovinar profesor dr. Jože Žontar pred štiridesetimi leti, izvemo, da je arhivsko gradivo tisti del dokumentarnega gradiva, ki ima trajno vrednost, in to ima večidel že ob svojem nastanku, čeprav se velikokrat pomembnost ali zanimivost nekega spisa pokaže šele čez nekaj let.

V nobenem primeru, poudarjata pisca, ni mogoče trditi, da neki dokument dobi lastnost arhivskega gradiva šele v trenutku, ko je bil odbran za trajno hranjenje.⁴ V zadnji slovenski arhivistiki "Arhivski vedi v 20. stoletju" je prof. dr. Jože Žontar zapisal: "Javno dokumentarno gradivo dobi formalno lastnost arhivskega gradiva tedaj, ko ga odberemo, torej prepoznamo kot arhivsko".⁵

Pa pustimo ob strani teorijo in pogledimo veljavni zakon, Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 30/2006). Le-ta govori o arhivskem gradivu na več mestih, v pomenu definicije pa najprej v 2. členu, ki pravi: "Arhivsko gradivo" je dokumentarno gradivo, ki ima trajen pomen za znanost in kulturo ali trajen pomen za pravno varnost oseb v skladu s strokovnimi navodili

zavrnitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih na referendumu ne bodo nastale protiustavne posledice. Državni zbor je zato aprila 2011 sprejel Odlok o razpisu zakonodajnega referenduma o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. »Arhivski« zakonodajni referendum je bil nato opravljen v začetku junija in arhivska zakonska novela je bila odločno zavrnjena.

³ Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja, Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja 10, Maribor 2011, str. 37-47

⁴ Jože Žontar, Sergij Vilfan, Arhivistika, Ljubljana 1973, str. 15.

⁵ Jože Žontar, Arhivska veda v 20. stoletju, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana 2003, str. 20-21.

pristojnih arhivov." V 34. členu lahko preberemo: "Arhivsko gradivo se odbere iz dokumentarnega gradiva javnopравnih oseb na podlagi zakona in po strokovnih navodilih pristojnega arhiva. Dokumentarno gradivo drugih pravnih in fizičnih oseb, ki ima lastnosti arhivskega gradiva, postane arhivsko gradivo na podlagi odločbe državnega arhiva." 38. člen, ki govori o javnem arhivskem gradivu, pa razen drobnega dodatka ponavlja že povedano: "Javno arhivsko gradivo se odbere iz dokumentarnega gradiva na podlagi pisnih strokovnih navodil pristojnega arhiva in dodatnih pisnih strokovnih navodil predstavnikov pristojnega arhiva ob samem odbiranju."

O tem, kdaj oziroma od kdaj je neko dokumentarno gradivo arhivsko, pa zakon ne govori. Mnogi arhivisti smo prepričani, da je strokovno navodilo tisto, ki povzroči, da se nek zapis, dokument prepozna kot arhivsko gradivo. Od tega trenutka dalje naj bi torej del dokumentarnega gradiva veljal za arhivsko gradivo, ker ga je pač zaradi njegovega posebnega pomena (za znanost, kulturo in varstvo pravic) potrebno hraniti trajno, in to v posebnih institucijah, zgodovinskih arhivih (Arhivu Republike Slovenije in regionalnih arhivih). Tako je razumeti tudi opredelitve oziroma razumevanje arhivskega gradiva v drugih evropskih državah.

V tej miselnosti nas podpira vsaj še tretji odstavek 39. člena, ki govori o dolžnostih javnopравnih oseb pri prehodu javnega arhivskega gradiva v arhiv, in 40. člen, ki vsebuje določbe o izročitvi arhivskega gradiva arhivu. Arhivsko gradivo je torej že nastalo oziroma dokumentarno gradivo je že pridobilo lastnost arhivskega gradiva, sicer bi arhivu izročali dokumentarno gradivo. Podobno tudi v 5. poglavju zakona, ki govori o arhivski javni službi, nosi 3. razdelek naslov Uporaba arhivskega gradiva v arhivih. V kolikor bi dokumentarno gradivo nastalo šele po prehodu v arhiv, bi bil zadnji del naslova odveč, nepotreben.

Še več. Tu je tudi Zakon o dostopu do informacij javnega značaja⁶, ki ureja postopek, s katerim bi bil vsakemu omogočen prost dostop in ponovna uporaba informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb (1. člen). Pri tem je informacija javnega značaja opredeljena kot informacija, ki izvira iz delovnega področja organa, nahaja pa se v obliki dokumenta, zadeve, dosjeja, registra, evidence ali drugega dokumentarnega gradiva, ki ga je organ izdelal sam, v sodelovanju z drugim organom, ali pridobil od drugih oseb.

Ponovna uporaba informacij javnega značaja pa pomeni uporabo s strani fizičnih oseb ali pravnih oseb za pridobitne ali nepridobitne namene, razen za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katerega so bili dokumenti izdelani (1. in 3. odstavek 4. člena). V tem zakonu je torej, če malo poenostavimo, urejena uporaba dokumentarnega pa tudi arhivskega gradiva, ki ga hrani ustvarjalec in ga še ni izročil pristojnemu arhivu. Zakon je namreč zelo jasen: "Arhivsko gradivo, ki ga hrani v okviru javne arhivske službe pristojni arhiv v skladu z zakonom, ki ureja arhive, ni informacija javnega značaja po tem zakonu." (2. odstavek 4. člena).

Prav tako v prid zgoraj opisanemu mnenju govori tudi veljavni kazenski zakon⁷, ki najprej v drugem odstavku 219. člena določa, da se kaznuje z zaporom do osmih let tisti, ki protipravno poškoduje ali uniči kulturni spomenik, in nato še v tretjem odstavku 259. člena zagroža: "Kdor protipravno odtuji, uniči ali prikriva arhivsko

⁶ Uradni list RS 51/2006, uradno prečiščeno besedilo (ZDIJZ-UPB2).

⁷ Uradni list RS 55/2008.

gradivo ali ga napravi neuporabnega, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do treh let." Te določbe bi bile torej namenjene zgolj arhivistom in drugim uslužbencem javnih oziroma zgodovinskih arhivov.

Seveda pa tako mnenje še zdaleč ni enotno. Številni arhivisti menijo, da je odločilen trenutek v življenju dokumentov, ko se fizično odberejo kot arhivsko gradivo izmed dokumentarnega gradiva. Po njihovem mnenju je gradivo šele takrat prepoznano kot arhivsko gradivo in torej šele takrat dobi status arhivskega gradiva. Še radikalnejše stališče je bilo mogoče prebrati v sestavku, ki je bil objavljen v Delu 31. maja 2011, s katerim se je arhivski svetnik dr. Vladimir Žumer kot arhivski strokovnjak vključil v obsežno predreferendumsko razpravo glede novele arhivskega zakona: "Arhivsko gradivo po arhivskem zakonu nastane takrat, ko ga ustvarjalec oziroma imetnik odbere iz dokumentarnega gradiva in izroči pristojnemu arhivu. Izpolnjena morata biti oba pogoja!"⁸

Kako razume pojem arhivskega gradiva nekdo, ki ni arhivist, a je pravni strokovnjak, lahko preberemo v pritrdilnem ločenem mnenju ene izmed ustavnih sodnic ob zavrnitvi zahteve Državnega zbora, naj Ustavno sodišče odloči, da bi zaradi zavrnitve Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (EPA 1535-V) na referendumu nastale protiustavne posledice. "V arhivski stroki ima arhivsko gradivo izvor v dokumentarnem gradivu in označuje gradivo, ki je bilo iz dokumentarnega gradiva odbrano za določen namen. Kot arhivsko se odbira tisto dokumentarno gradivo, ki ni več aktivno, ker več ni pomembno za tekoči poslovni proces."⁹ Po mnenju sodnice se določeno gradivo vodi kot tekoče, to je kot dokumentarno ali kot operativno, in tako gradivo ne more biti arhivsko gradivo.

Verjetno ni treba posebej poudariti, da je zakon, ki dela težave pravnikom, celo najbolj priznanim pravnim strokovnjakom, navadnim državljanom še toliko bolj nerazumljiv. Novi arhivski zakon bo moral torej zelo jasno in nedvoumno opredeliti pojem dokumentarnega in arhivskega gradiva in njegovo uporabo ter hkrati poskrbeti za njegovo varovanje (nobena skrivnost in novost ni, da je bilo na Slovenskem uničenega veliko zelo dragocenega gradiva!). Upoštevati bo moral več faz oziroma stopenj tako dokumentarnega kot arhivskega gradiva in pri tem poskrbeti za ustrezno zaščito pred izgubo in uničenjem.

Opredeliti bo treba torej:

- dokumentarno gradivo javnopravne osebe pred izdelavo strokovnega navodila za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega,
- dokumentarno gradivo oziroma arhivsko gradivo po sprejetju pisnega strokovnega navodila za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega, a že pred fizičnim odbiranjem arhivskega gradiva,
- fizično odbrano arhivsko gradivo v hrambi pri javnopravni osebi in končno
- arhivsko gradivo, shranjeno v pristojnem arhivu in na razpolago strokovni obdelavi ter uporabi.

⁸ *Kdaj po zakonu nastane javno arhivsko gradivo, Delo, 31. maj 2011, Gostujoče pero.*

⁹ *Pitrdilno ločeno mnenje sodnice Jasne Pogačar.*

Prav tako bo potrebno 65. člen ponovno premisliti in natančneje ter jasneje opredeliti njegove določbe. Ne gre le za gradivo obveščevalne varnostne službe, temveč tudi nekdanjih družbenopolitičnih organizacij, organov notranjih zadev in še posebej za gradivo pravosodnih organov. Med gradivom sodišč, ki je nastalo pred konstituiranjem Skupščine Republike Slovenije 17. maja 1990, je na primer veliko raznolikih vrst gradiva, za katere še zdaleč ne more biti uporabljeno sedanje besedilo 3. odstavka tega člena.

Že same razprave pred "arhivskim" referendumom in še posebej mnenja najuglednejših pravnih strokovnjakov - ustavnih sodnikov in sodnic, nam dajejo vedeti, da je člen povsem nejasno oblikovan. Ustavno sodišče je v zvezi z odločanjem o dopustnosti "arhivskega" referenduma med drugim zapisalo: "Tretji odstavek 65. člena ZVDAGA (skupaj z nekaterimi drugimi določbami Zakona) z določitvijo dostopa do arhivskega gradiva po eni strani pomeni zakonsko izpeljavo drugega odstavka 39. člena Ustave, po katerem ima vsakdo pravico dobiti informacijo javnega značaja (kar vključuje tako dokumentarno kot tudi arhivsko gradivo), za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

Po drugi strani pa tretji odstavek 65. člena ZVDAGA pomeni tudi izpeljavo drugega odstavka 38. člena Ustave, ki določa, da zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon. Glede na to ustavno določbo je tretji odstavek 65. člena ZVDAGA opredelil izjemo, po kateri ni dostopno tisto arhivsko gradivo, ki vsebuje občutljive osebne podatke, pridobljene s kršenjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter nanašajoče se na osebe, ki niso bile javni funkcionarji. Drugo arhivsko gradivo iz te določbe, ki ne sodi v okvir te izjeme, je torej dostopno pod splošnimi zakonskimi pogoji.

To pomeni, da se tisti osebni podatki, ki so na podlagi tretjega odstavka 65. člena ZVDAGA dostopni brez omejitev, obravnavajo kot vsi drugi dostopni osebni podatki iz arhivskega gradiva. Zanje velja splošna ureditev varstva osebnih podatkov po Zakonu o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 - uradno prečiščeno besedilo - v nadaljevanju ZVOP-1), ki sistemsko ureja pravna sredstva posameznika za varstvo osebnih podatkov.¹⁰ Toda to mnenje nikakor ni bilo edino. V odklonilnem mnenju sodnice¹¹ lahko preberemo: "Menim, da je tretji odstavek 65. člena ZVDAGA v neskladju z Ustavo ne samo, ker dopušča neomejen dostop do podatkov v arhivu za navedene osebe, ampak tudi, ker dovoljuje neomejen dostop do arhivskega gradiva, ki vsebuje občutljive osebne podatke, ki so bili pridobljeni s kršenjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki se nanašajo na vse osebe, ki so bile nosilke javnih funkcij ... Po mojem mnenju se je namreč napačno sklicevalo na splošno ureditev varstva osebnih podatkov po ZVOP-1. S tem se je izognilo presoji ustavnosti tretjega odstavka 65. člena ZVDAGA ... Tudi sicer pa je sklicevanje na ureditev po ZVOP-1 neprepričljivo.

Nedopusten poseg v 38. člen Ustave lahko pomeni že sam dostop do teh podatkov, zato bi bila pravna sredstva posameznika za varstvo osebnih podatkov po tem zakonu neučinkovita. Po mojem mnenju bi se morale varovati informacije, ki se nanašajo na zasebno življenje oseb, kot je to pravilo tudi v drugih državah. Prizadeta oseba ne more dobiti zadostne satisfakcije v sodnih postopkih, ko so že enkrat obdelani ali celo objavljeni njeni občutljivi osebni podatki, in to podatki, ki so bili pridobljeni s kršenjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin."

¹⁰ Iz obrazložitve odločbe ustavnega sodišča opr. št. U-II-2/11.

¹¹ Odklonilno ločeno mnenje sodnice dr. Etelke Korpič-Horvat v zadevi opr. št. U-II-2/11.

Nujne spremembe bi bil potreben tudi 67. člen ZVDAGA, ki določa sestavo arhivske komisije. Le-ta namreč ne zagotavlja dovolj strokovnega in politično nevtralnega odločanja.

Naš zakon bi potreboval tudi obširnejšo določbo o valorizaciji arhivskega gradiva v arhivu ob strokovni obdelavi. 53. člen sicer med dejavnostmi arhiva omenja v drugi alineji prvega odstavka "vrednotenje javnega dokumentarnega gradiva v arhivih, izločanje nepotrebne dokumentarnega gradiva in odbiranje arhivskega gradiva v arhivih ob strokovni obdelavi", vendar 77. člen Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS 86/2006), ki vsebuje določbe o vrednotenju, izločanju, podvajanju in uničenju arhivskega gradiva, določa precej več: "Če se pri strokovni obdelavi ali urejanju ugotovi, da so med arhivskim gradivom tudi dokumenti, za katere se pozneje ugotovi, da nimajo lastnosti arhivskega gradiva, se tako gradivo komisijsko uniči."

Uredba naj bi v pravni državi ne določala pravic in dolžnosti pravnih subjektov, če te niso bile že poprej določene v zakonu. Ta uredba pa dovoljuje naknadno uničenje arhivskega gradiva, kar zakon ne predvideva. Ustvarjalec arhivskega gradiva oziroma javnopravna oseba, ki je predala gradivo, nima torej nobene možnosti pridobiti to gradivo nazaj, ne, niti obveščena ni o ravnanju arhiva.

Na koncu se dotaknimo še določbe, vsebovane v 5. odstavku 39. člena ZVDAGA, ki pravi:

"Uslužbenci, ki delajo z dokumentarnim gradivom, morajo imeti najmanj srednjo izobrazbo in opravljen preizkus strokovne usposobljenosti pri pristojnem arhivu."

Zaradi slabe formulacije te določbe smo arhivisti, ki delamo v zunanji službi, deležni nemalo posmehljivih besed. "Mar naj kar vsakega kurirja pošljemo k vam na izobraževanje?", se je pred kratkim upravičeno hudoval sekretar najvišjega slovenskega sodišča. Z dokumentarnim gradivom ima v resnici opraviti zelo veliko uslužbencev pri vseh državnih organih, pa nikakor ni potrebno, da bi imeli srednjo izobrazbo in prav tako ne opravljenega preizkusa strokovne usposobljenosti pri pristojnem arhivu.

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih prav gotovo še na mnogih mestih vzbuja dvom in poraja negotovost. Vsak arhivist, predvsem tisti, ki redno prihaja v stik z ustvarjalci arhivskega gradiva, se s tem srečuje. Dobro bi bilo, da bi zbrali in obravnavali vsa ta opažanja in jih skušali odpraviti oziroma bolje urediti. Poleg novega zakona bomo, kot kažejo dogodki v zadnjih letih, potrebovali tudi komentar k zakonu, ki bo olajšal delo arhivistov na eni strani in uporabnikov arhivskega gradiva na drugi strani. Pa ne le to. Pomanjkljive določbe v zakonu nas lahko spravijo v resne težave in celo kazenski pregon. Prav je, da s skupnimi močmi vzamemo svojo usodo v svoje roke.

Uporabimo za konec spodbudne besede ameriškega zgodovinarja in arhivista Rendalla C. Jimersona, ki je v svoji knjigi z naslovom *Moč arhivov: Spomin, odgovornost in družbena pravičnost*¹² izrazil upanje, da bodo arhivisti namesto tega, da se skrivajo pred močjo, ki jo imajo na področju zgodovine, spomina in preteklosti, sprejeli moč arhivov in jo uporabili za dobro človeštva. Navzlic široki paleti

¹² Rendall C. Jimerson, *Archives Power: Memory, Accountability and Social Justice*, Society of American Archivists, Chicago, 2009, str 3, 18.

odgovornosti arhivisti namreč prepogosto dojemajo svoje poslanstvo kot pasivno, nedejavno in brez moči.

VIRI IN LITERATURA:

- Vilfan, Sergij, Žontar, Jože: *Arhivistika*. Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 1973.
- Žontar, Jože: *Arhivska veda v 20. stoletju*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 2003.
- Melik, Jelka, Jeraj, Mateja: *Arhivistika med teorijo, zakonskimi določili in njihovo izvedbo*. V: *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja 10, Maribor: 2011.
- Jimerson, Randall C.: *Archives Power: Memory, Accountability and Social Justice*. Chicago: Society of American Archivists, 2009.
- *Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA)*, Uradni list Republike Slovenije 30/2006.
- *Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, uradno prečiščeno besedilo (ZDIJZ-UPB2)*, Uradni list Republike Slovenije 51/2006.
- *Kazenski zakonik, (KZ -1)*, Uradni list Republike Slovenije 55/2008.
- *Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, opr. št. U-II-2/11 z dne 14. 4. 2011.*
- <http://odlocitve.us-rs.si/usrs/us-odl.nsf/o/92FEB2F0BA4E4F92C1257879002EE184>.

SUMMARY

THE CURRENT SLOVENIAN ARCHIVAL LEGISLATION AND ITS AMENDMENT

The Protection of Documents and Archives and Archival Institutions Act, the archival act currently in force in Slovenia, is heading into the second half of its first decade. In its short existence it has not experienced many changes or amendments, but it has been through quite a bit of turmoil. Probably there is not a lot of archival legislation in Europe that can, as the Slovenian act, pride itself on being the subject of judicial consideration by the Constitutional Court, of receiving a great deal of media attention, and of being the subject of a special referendum. These events also raised a lot of other technical issues regarding the Act and revealed many gaps, ambiguities and inconsistencies of the provisions regarding the protection of documentary and archival material.

Last year already, the paper entitled *Archives between legal provisions and their implementation* indicated some of the shortcomings of the current Act, which require refinement and (or rather) completion of the Act. The paper stressed the need for a better protection of the standard documentary material, better cooperation within the archives, amendment of the provisions relating to the storage of electronic material and a bigger influence of the archival profession when important issues regarding the functioning of the archives are being decided on. This contribution focuses primarily on the deficiencies revealed by the developments related to the "Archives referendum" in 2011.

Among these are certainly the inconsistent definition and usage of the term documentary and archival material and the inadequate and vague provisions regarding the use of archival material and access to archives. As the archives are becoming, not only in Slovenia but also elsewhere, an increasingly important element

of the rule of law, these necessary changes should be very thoughtfully addressed at an early stage of the process by the archival profession. Vague statutory provisions may be harmful not only to the consumers of the archival material but also to the archivists themselves.